

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Společenství myslivců a formování skupinové identity na příkladu

Mysliveckého sdružení Háje Sloupnice

Renata Ježková

Bakalářská práce

2010

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 25. 6. 2010

Renata Ježková

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala PhDr. Lívii Šavelkové, Ph.D. za vedení práce, za rady během konzultací a při výběru odborné literatury, kterou jsem využila během zpracování své bakalářské práce.

ANOTACE:

Práce popisuje myslivecké tradice a jejich vývoj na území našeho státu. Zaměřuje se dále na jejich současnou podobu v Mysliveckém sdružení Háje Sloupnice. Zabývá se také názory veřejnosti na činnost myslivců.

KLÍČOVÁ SLOVA:

myslivost, tradice, MS Háje Sloupnice, veřejnost, názory

TITLE:

Community of hunters and forming of a group identity on example of The Association of Hunters Háje Sloupnice

ANNOTATION:

The work describes the traditions of hunters and its development in the territory of our state. It is focused on contemporary model in The Association of Hunters Háje Sloupnice. It deals with the point of view of the public of activity of hunters.

KEYWORDS:

hunting, tradition, The Association of Hunters Háje Sloupnice, public, opinions

OBSAH:

1. ÚVOD.....	7
2. METODOLOGIE.....	8
3. MYSLIVECKÉ SDRUŽENÍ HÁJE SLOUPNICE.....	9
3.1 Činnost myslivců ve sdružení.....	9
3.2 Lov.....	10
3.3 Hony.....	12
3.4 Přijímání nového člena.....	13
3.5 Brigády.....	13
3.6 Členské schůze.....	14
3.7 Poslední leč.....	14
3.8 Myslivecká kynologie.....	15
3.9 Společenský význam sdružení.....	16
3.9.1 Den sv. Huberta.....	16
3.9.2 Zkoušky a soutěže.....	17
4. TRADICE, JEJICH VÝVOJ A PODOBA.....	18
4.1 Historický vývoj lovu a myslivosti v našich zemích.....	18
4.2 Myslivecké tradice a zvyky.....	20
4.2.1 Osobnost myslivce.....	20
4.2.2 Myslivecká mluva.....	22
4.2.3 Myslivecké odívání.....	23
4.2.4 Úlomky a zálomky.....	24
4.2.5 Zvyky při lovu.....	24
4.2.6 Lovy individuální.....	25
4.2.7 Lovy společné.....	25
4.2.8 Poslední leč.....	27
5. NÁZORY VEŘEJNOSTI NA MYSLIVOST A ČINNOST SDRUŽENÍ.....	29
6. ZÁVĚR.....	36
POUŽITÁ LITERATURA A INFORMAČNÍ ZDROJE.....	37

1. Úvod

Cílem mé práce je popsat činnost myslivců v Mysliveckém sdružení Háje Sloupnice a analyzovat odchylky od původních tradic. Dalším cílem je pak provedení průzkumu názorů veřejnosti na myslivost.

Téma jsem si vybrala proto, že se mi myslivost líbí, činnost myslivců podporuji a sama bych se časem ráda stala jednou z nich.

V kapitole týkající se přímo Mysliveckého sdružení Háje Sloupnice je popsáno, jak se činnost tamních myslivců liší od zavedených mysliveckých tradic, proč tomu tak je, jak sdružení funguje, kdo se může stát členem MS Háje Sloupnice a jaká jsou pak jeho práva a povinnosti. Zajímá mne také, jaké charaktery lidí se o myslivost zajímají, jak prožívají lov a

Další kapitola je o historii lovu a myslivosti v České republice, obecně o mysliveckých tradicích, jak by měly vypadat, jaký by měl myslivec být, co je myslivecká mluva, jaké jsou způsoby lovu apod.

V poslední kapitole se zabývám názory veřejnosti na myslivost.

2. Metodologie

Informace pro mou práci jsem získala jak z odborných časopisů a knih, kterých je na dané téma poměrně dost, tak i z rozhovorů se členy různých mysliveckých sdružení (MS Lanšperk, MS Ústí nad Orlicí), především pak Mysliveckého sdružení Háje Sloupnice. Tyto rozhovory měly většinou polostrukturovanou či nestrukturovanou formu. Dále jsem se jako pozorovatel zúčastnila některých akcí, zejména těch společenských (plesy, poslední leč, den sv. Huberta, brigáda – stavba loveckého zařízení). Mnohokrát jsem byla se svými informátory i na čekané. Začlenit se mezi členy sdružení bylo obtížné, protože je to poměrně uzavřená komunita starších mužů, kteří předpokládají, že mladí lidé se staví vůči myslivosti spíše negativně. Překvapil je proto i můj zájem a fakt, že bych se později chtěla stát myslivcem. Díky otevřenému a přátelskému přístupu mého hlavního informátora a dnes již kamaráda jsem se dostala mezi ostatní členy sdružení. Z počátku jsem pochopitelně byla chápána jako narušitel, což je v jistých směrech svazovalo. Postupem času mi dovolili proniknout hlouběji do jejich zvyklostí s tím, že jsem ale vždy stála opodál a do dění příliš nezasahovala. Bohužel jsem neměla příležitost zúčastnit se společného honu. Vzhledem ke skutečnosti, že žádný z deseti členů sdružení, s kterými jsem spolupracovala, není vysokoškolsky vzdělaný, pokládali za kompliment, že bakalářskou práci věnuji právě jejich sdružení a jejich entuziasmus mě dostatečně informovat byl až zarážející.

Názory veřejnosti na činnost myslivců jsem získala na základě strukturovaných rozhovorů s několika jedinci a z četných internetových diskuzí.

3. Myslivecké sdružení Háje Sloupnice

Myslivecké sdružení Háje Sloupnice vzniklo rozdělením MS Němčice, což je nedaleká obec, v roce 1990 na dvě samostatná sdružení – Němčice Kozlov a Háje Sloupnice. V prvním jmenovaném zůstalo šestnáct členů, ve druhém dvacet jedna. Současný početní stav členů je dvacet dva, z nichž třináct je ve věku od padesáti do sedmdesáti let, dva jsou starší sedmdesáti a dva dokonce osmdesáti let. Členové mladší třiceti let tu jsou pouze dva a zbylí tři jsou ve věku od třiceti do padesáti. Všichni žijí trvale v obci Sloupnice. V MS Háje Sloupnice není zapsána jako členka žádná žena. Drtivá většina členů tohoto sdružení získala svou náklonnost k myslivosti díky svým předkům, avšak jsou tu i tací, mezi nimi právě i ti dva nejmladší, kteří se stali myslivci ne díky rodinné tradici, ale pouze z vlastního přesvědčení. Ze všech dvaadvaceti členů jich zvěř loví pouze polovina, ostatní myslivosti věnují méně času, chodí pouze krmit a pomáhat při brigádách. Honitba je velká zhruba 1700 ha a ohraničují ji ze všech stran silnice – jednak je to silnice Česká Třebová – Litomyšl, jednak silnice ze Sloupnice do Ústí nad Orlicí. Hranice mezi sdruženími Horní a Dolní Sloupnice vytyčuje cesta z obce na Litomyšl. Myslivci ze sdružení si bohužel nevedou žádnou kroniku, která by jasně dokládala historický vývoj myslivosti v lokalitě.

Hlavním cílem myslivců je udržovat stavy zvěře v ideálním počtu a skladbě. Pomocí odlovu se odstraňují jedinci, kteří nejsou vhodní pro další chov. V této smíšené honitbě s vyváženým poměrem pole - les, se vyskytuje převážně zvěř srnčí, černá, tj. prase divoké, a drobná (zajíc polní), přičemž při společných honech se loví pouze zvěř černá. Ve zdejších revíru se vyskytuje drobné zvěře málo, takže se neloví. Činnost sdružení se řídí (mimo zákona o myslivosti č. 449/2001 Sb.) několika řády a stanovami. Základní příručkou jsou Stanovy Českomoravské myslivecké jednoty, o.s., dále Stanovy mysliveckého sdružení Háje Sloupnice a Provozní řád MS Háje Sloupnice.

Členem sdružení se může stát osoba starší 15 let, která o to písemně požádá, z nichž přednost dostane zájemce z obce v katastru honitby. Člen MS může být zároveň členem v jiné myslivecké organizaci, ale hranice její honitby nesmí sousedit s honitbou místního sdružení.

3. 1 Činnost myslivců ve sdružení

Každé myslivecké sdružení je samostatně hospodařící organizací, která má svůj roční rozpočet, jenž je schvalován členskou schůzí. Potřebuje prostředky například k uhrazení škod způsobených zvěří na plodinách zemědělcům, vyplácení různých požadavků členů, krmení

psů, nákupu krmiva pro zvěř apod. Ve Stupnici myslivci finance získávají hlavně brigádnickou činností, vysazováním stromků, brigádami pro obec nebo místní zemědělské družstvo.

Myslivecký rok začíná 1.dubna., kdy se provádí plošné sčítání zvěře, kterého se účastní povinně všichni členové Mysliveckého sdružení Háje Sloupnice. Myslivci prochází celou honitbu, zvěř sčítají, přitom však vychází spíše ze zkušeností z průběžného pozorování zvěře během konce roku, kdy už jsou ztráty po zimě patrné. Každý myslivec by měl vědět, kolik má ve svém úseku kusů jednotlivých druhů zvěře. Podle výsledků ustanoví myslivecký hospodář plán odlovu zvěře na následující rok tak, aby stavy zvěře byly v normě. Pro místní honitbu to znamená zhruba sto dvacet kusů srnčího, šedesát kusů prasete divokého a šedesát kusů zajíce polního. Jaro je zasvěceno také výstavbě nových loveckých zařízení a dezinfekci těch stávajících pomocí vápna. Tato činnost je dokonce kontrolována revizní komisí, která v MS Háje Sloupnice sestává ze tří myslivců, popř. hospodářem samotným a v případě nesplnění této povinnosti je člen krácen v přidělu zvěřiny na polovinu. Tito čtyři kontrolori mohou dokonce chodit po lese a hlídat, jestli ostatní dodržují myslivecké zásady, a to jak při lovu, tak i při jiných aktivitách.

3.2 Lov

Cílem odlovu zvěře je dosažení předem stanoveného počtu jedinců v honitbě. Zvěř se loví dvojím způsobem, a sice individuálně (čekaná, šoulačka), nebo na společném honu. Zvěř srnčí se v České republice loví zásadně pouze individuálně pomocí kulových zbraní. Myslivec nejdříve daný kus dobře „obezná“, tzn. seznámí se s jeho zvyky a stavem, a až poté ho uloví. Lov zvěře černé se oproti tomu může provádět způsobem dvojím – tedy i při společném honu.

Lovy individuální, praktikované místními myslivci jsou:

1. šoulačka, což je laicky řečeno, za využití pomalé chůze honitbou, kdy jedinec tiše postupuje vpřed a po spatření zvěře se jí snaží ulovit. Využívá při tom dokonalé znalosti terénu a příznivého proudění větru. Je však méně efektivní, neboť zvěř většinou zavětrí člověka dřív, než on ji, a lovec také hůře zjišťuje, zda se jedná o odstřelový kus. Využití šoulačka nachází v myslivosti při lovu zvěře škodlivé, tj. predátorů, zejména tedy lišek.
2. účinnější způsob odlovu zvěře je čekaná. Zdejší honitba je rozdělena na úseky, které obhospodařují obvykle dva myslivci. Ti zde mají vybudovaná jak krmná zařízení, tak i zařízení sloužící k odlovu zvěře. Díky tomuto rozdělení mají

myslivci dobrý přehled o stavech zvěře v daných úsecích a jejich činnost je tak snáze kontrolována. Každý člen sdružení však může v rámci honitby lovit kdekoliv, ovšem za předpokladu, že pokud se vydá do úseku někoho jiného, seznámí s tímto svým záměrem kolegu, který jej má na starosti. Tímto systémem je významnou měrou přispíváno k bezpečnosti při lovu.

Jako neúčinnější způsob lovu zdejší myslivci označují lov z posedu nebo kazatelny, u odlovu divokých prasat se využívá „újed“, kdy je poblíž kazatelny jako návnada nasypáno malé množství obilí.

Každý výstřel (i mimo cíl) musí být neprodleně hlášen mysliveckému hospodáři. Ulovené zvíře je hned na to opatřeno plombou do Achillovy šlachy zadního běhu a zálohem – větvičkou jehličnanu vsunutou do svíráku jako „poslední hryz“. Někdy to pochopitelně nejde provést hned na místě, ale myslivci se snaží toto dodržovat. Poté lovec sepíše Lístek o původu zvěře. Plomba a lístek také chrání lovce před případným nařčením z pytláčení. Zvěř musí prohlédnout veterinárně proškolená osoba, která také určuje, jestli je daný kus vhodný k prodeji a spotřebě, nebo jestli má nějaká parazitární onemocnění. U prasete divokého odebrá lovec vzorek bránice, který pak (většinou druhý den, vzhledem k tomu, že na lov se chodí převážně v noci) převezde do litomyšlské veterinární ambulance. Nepsané přednostní právo na odkup masa má sice ten lovec, který zvěř ulovil, ale je to opět myslivecký hospodář, jenž rozhodne, co se se zvěřinou bude dít dál. Každý myslivec (jakož i aktivní honec) má právo na 10 kg zvěřiny za rok, zbytek si smí odkoupit za cenu 30 Kč/kg. Prodejem zvěřiny získává myslivecké sdružení část peněz na svou existenci (Provozní řád MS Háje Sloupnice).

V MS Háje Sloupnice je lov zvěře řízen Plánem lovu, který myslivecký hospodář předkládá a nechává schvalovat předem na Okresní myslivecký svaz. Loví se hlavně zvěř černá, a to v počtu až šedesát kusů. Toto číslo je limitováno taktéž počtem jedinců různých věkových kategorií a pohlaví. Odlov zvěře černé je mezi členy natolik preferovaný, že po předčasném splnění plánu lovu zvěře může být a obvykle také bývá žádáno jeho navýšení.

Každý člen tohoto sdružení má předem stanoveno u zvěře srncí, kolik srnců a jaké věkové kategorie může ulovit. Ke konci doby odstřelu, při jeho nesplnění, obvykle myslivecký hospodář některým členům povolí odstřel navýšit, ale pochopitelně jen do počtu stanoveného plánem lovu, tj. šestnácti kusů. Každý myslivec, který uloví srnce, musí poté ulovit i dva kusy zvěře „holé“ (srny a srnčata). Jsou stanoveny sankce za nesplnění odlovu holé zvěře, a to především to, že myslivec následující rok může lovit pouze srnce první věkové kategorie, tzv. bakulkáře.

Stejně tomu je i při chybném odlovu, kdy jedinec uloví srnce, který vzhledem ke kvalitě paroží nesmí být sloven a měl být ponechán v chovu. Při ohodnocování trofeje je označen jako červený. Každý myslivec má být schopen takovou zvěř rozpoznat.

Bývá obvyklé, že si člen sdružení může pozvat svého loveckého hosta. Většinou jde o známého, který je pozván na základě dobrého vztahu se svým hostitelem a lze to chápat i jako projev úcty a přátelství. Host obdrží od hospodáře „Povolenku k lovu“ a dále pak loví na úkor svého hostitele. Ten také za hosta zodpovídá tak, jako by lovil sám. Host nesmí nikdy jít do honitby lovit sám, vždy jen s doprovodem a střílí pouze až na pokyn doprovázejícího.

3.3 Hony

Každý rok na podzim se konají společné hony, místní myslivci pořádají celkem dva, kterých se účastní jak oni s honci, tak někdy i pozvaní hosté. Jelikož do zdejšího sdružení patří i dva trubači, zahajuje se každý hon slavnostním trubením loveckých fanfár a uvítáním předsedy MS. Ten poté předává slovo mysliveckému hospodáři, který je vedoucím honu. Hospodář seznámí přítomné se způsobem lovu a použitím psů, s tím, jaká zvěř se bude lovit, počtem lečí a určí své pomocníky (závodčí), kteří uvádějí střelce na stanoviště. V neposlední řadě je prováděna kontrola zbrojních průkazů a jiných náležitostí (někde např. dechová zkouška na alkohol).

Místní myslivci tento rok poprvé zvolili nový způsob honu, a to naháňku se slíděním, kdy je v části honitby postavena řada nízkých posedů, na které závodčí umísťují střelce. Honci, doplnění několika myslivci se psy, procházejí ve třech skupinách určený prostor. Zvěř je tak volně vytlačena mimo svůj úkryt, přejde určitou vzdálenost a čekající střelci mají možnost si ji důkladně prohlédnout a nemusí střílet ve spěchu. Tímto způsobem se v podstatné míře omezuje poranění zvěře, jejímu úniku a případnému trápení, či úhynu.

V omezené míře se zde černá zvěř loví klasickou naháňkou, při které jsou vytipovány houštiny, kde by se zvěř mohla ukrývat, nebo se využije nočního sněžení, díky němuž ráno při obchůzce myslivec obezná za využití stop, kde se zvěř zdržuje. Poté se svolá mimořádná naháňka, nebo je akce zahrnuta do společného honu.

Při honu se dodržuje přestávka, na kterou zajišťují občerstvení určení členové. Většinou si myslivci v lese rozdělají oheň o opékají párky.

Po ukončení honu se provádí výřad, kde v souladu s tradicemi nastupují všichni zúčastnění a následuje závěrečný projev, trubení trubačů a předávání úloмок úspěšným lovcům. Úlomek se odlomí z dřeviny, která roste poblíž. Je přibližně velikosti dlaně.

Předávající odlomí vždy dva. První vsune zvěři do svíráku jako poslední pozdrav rodného lesa, druhý lehce smočí v barvě v místě vstřelu a předá lovcí. Ten si jej zasune na pravou stranu klobouku. Úlomek se předává tehdy, když zvěř leží na pravém boku a lovec stojí na straně paroží nebo temene hlavy zvěře. Úlomky se předávají i při lovu individuálním. Předání provede průvodce nebo přítomný kolega. Je-li však střelec sám, může si „předat“ úlomek i on.

3.4 Přijímání nového člena

Všeobecným problémem pro udržení tradice v české myslivosti je zvyšující se věk členské základny. Např. ve zkoumaném sdružení má více než polovina důchodový věk. V poslední době tu však zaznamenali příchod nových mladých členů – a sice dvou mužů ve věku do třiceti let, kteří stejně jako ostatní členové sdružení pochází a žijí trvale v obci. Celkově lze říci, že nový člen přichází zhruba jednou za tři až čtyři roky, a do sdružení je přijímán zcela v souladu s mysliveckými tradicemi. To se děje vždy až po dvouleté zkušební době, kdy adept musí prokázat svůj kladný vztah k myslivosti, to znamená účastnit se brigád, krmit zvěř a v neposlední řadě absolvovat myslivecký kurz, který pravidelně pořádá Okresní myslivecká jednota. Mezi řádné členy zdejšího mysliveckého sdružení může být přijat pouze ten jedinec, který kurz úspěšně dokončí a po celou dobu ve sdružení pracuje. Po tuto dobu ho vede a kontroluje určený člen MS – patron. Na výroční členské schůzi patron seznámí všechny s činnostmi, které adept po zkušební dobu vykonával, a buď jej k přijetí za člena doporučí, nebo ne. Všichni stávající členové se mohou k přijetí vyjádřit.

Vlastní pasování na myslivce provádí určený člen MS, obvykle je to ten nejstarší. Nováček slibuje, že bude ctít zákony myslivosti, nařízení mysliveckého svazu, provozní řád a že se neproviní proti myslivecké etice a zvykům. Nový člen dostane přidělený úsek honitby a krmelec, o který se musí starat. Hospodář mu předá „Povolenku k lovu“, na níž je uvedeno, jakou zvěř může v počátcích své činnosti lovit. První rok to bývá pouze zvěř průběrná, ne trofejová.

3.5 Brigády

Za brigády, kdy myslivci sází stromky, hloubí rybníčky, popř. vypomáhají s něčím jiným, obec zaplatí sdružení. Je vhodné, aby se adept myslivosti těchto brigád účastnil, stejně tak, jako by takový nováček měl na honech zastávat nejprve funkci honce. Nejenom adepti se však musí na brigády chodit, skoro všichni musí mít odpracováno minimálně dvacet čtyři

hodin brigád, aby další rok dostali povolenku k lovu a měli nárok na podíl zvěřiny a účast na společných honech. Myslivci starší šedesáti let polovinu a úplnou výjimku mají pouze ti nad sedmdesát let, kteří tu jsou čtyři. Za úspěšné složení zkoušek lovecké upotřebitelnosti s loveckým psem a v případě, že pes bude nadále využíván pro potřeby sdružení, se členu započte plných dvacet čtyři hodin brigádnických hodin (Provozní řád MS Háje Sloupnice). Také místnímu zemědělskému družstvu se snaží sdružení pomáhat různými brigádami. Před senosečí se prohánějí traviny a jetel k omezení škod na mladé zvěři.

Základní povinností člena je krmení zvěře. Ten, kdo by tuto svou povinnost neplnil, by mohl být ze sdružení vyloučen. Za dvacet let existence sdružení se to však nestalo.

Každý člen MS dostane věcný dar v hodnotě (dle Provozního řádu) do 800,- při příležitosti jeho padesátých, šedesátých, sedmdesátých, pětasedmdesátých atd. narozenin, či svatby. Bývá zvykem, že myslivec při příležitosti životního jubilea uspořádá oslavu pro své myslivecké kamarády.

3.6 Členská schůze

Členská schůze je nejvyšším orgánem sdružení a každý člen má právo se jí zúčastnit. Koná se čtyřikrát za rok a mimo to může být mimořádně svolána další, na žádost aspoň jedné třetiny členů či revizní komise. Členská schůze rozhoduje nejčastěji o přijetí nebo vyloučení člena, přijetí stanov, nebo provozního řádu a jeho změnách, volbě či odvolání mysliveckého hospodáře, předsedy (který je už od založení sdružení stejný), místopředsedy, myslivecké stráže, členů revizní komise nebo o ukončení činnosti sdružení. K těmto rozhodnutím se musí vyslovit aspoň polovina všech členů sdružení. Schůze je organizována v místním pohostinství, jehož majitelem je myslivecký hospodář. Mimo rozhodování o důležitých věcech se při setkání probírají i osobní věci, lovecké zážitky a podobně. Ve většině případů se schůze protáhne do noci.

Vedle této členské schůze probíhá i každou první středu v měsíci schůze výboru, kde myslivci projednávají aktuální dění v honitbě.

3.7 Poslední leč

Poslední leč je slavnostní ukončení honu, které se koná většinou v nějaké hospodě, nebo myslivecké chatě, a jejím posláním je utužit vzájemné vtahy mezi členy mysliveckého sdružení. Při výřadu pozve vedoucí honu (v MS Háje Sloupnice je to hospodář) všechny

účastníky na poslední leč, pořádanou každoročně v jednom z místních pohostinství. Většinou se myslivci sejdou v hospodě U studánky, kterou vlastní hospodář. Tato akce není přístupná veřejnosti, přidat se k myslivcům mohou později pouze jejich manželky a přítelkyně. Naopak pro myslivce je poslední leč téměř povinností, nutno podotknout, že nijak nepřijemnou. Jen co sesednou okolo dlouhého stolu, hospodář ve stručnosti zhodnotí průběh předchozího honu, poděkuje střelcům a honcům a začne volná zábava, při které si účastníci honu sdělují své zážitky a hodnotí průběh honu. Poté se myslivci pustí do jídla. Po jídle začíná myslivecký čestný soud. Je to zábavně pojaté kárání za prohřešky spáchané během honu (někdy ovšem také za prohřešky fiktivní). Soudci, kteří se pro tuto příležitost zahalí do bílých prostěradel, vyberou většinou jen tři myslivce, které pak trestají za provinění se proti tradici, například když překročí zvěř, ztratí se skupině, nepoužijí správný výraz myslivecké mluvy apod. Když ovšem nikdo nic trestuhodného nespáchá, soudci si obvinění vymyslí. Pokuta bývá obvykle nějaký úkol, který má přispět ke všeobecné zábavě, jako např. imitovat kolegu, napodobit zvuky zvěře, popřípadě koupit kolegům pohoštění. Poslední leč trvá dlouho do noci, dokud i ti nejvytrvalejší nemají dost a neodeberou se do svých domovů.

3.8 Myslivecká kynologie

Pro každé sdružení je s ohledem na velikost honitby, strukturu a způsoby lovu, stanoven počet „lovecky upotřebitelných psů“. Loveckou upotřebitelností se rozumí možnost využití psů k výkonu práva myslivosti. Podmínky jsou dány zkušební řádem pro zkoušky psů. Jsou stanovena plemena psů, která jsou v myslivosti využívána, a která se mohou účastnit zkoušek k získání statutu upotřebitelnosti. Jde o zkoušky ohařů, loveckých slídičů, retrieverů, teriérů a jezevčků, barvářské zkoušky, zkoušky norování a zkoušky honičů. V rámci Českomoravské myslivecké jednoty mají právo organizovat svody a zkoušky tyto složky: Okresní myslivecký spolek, sekretariát ČMMJ a jednotlivé kluby chovatelů loveckých psů.

Každý lovecký pes se povinně musí účastnit svodu, na kterém se ověří jeho totožnost. Potom se může přihlásit k absolvování zkoušek, kde získá osvědčení o lovecké upotřebitelnosti. Těchto zkoušek je celá řada, ty základní jsou:

1. zkoušky vloh – prokážou vlohy a kontrolují dědičnost
2. podzimní zkoušky – kvalifikují psa pro dohledání a přinášení drobné zvěře
3. lesní zkoušky – pro dohledávání a dosled zvěře
4. barvářské zkoušky – pro lov a dosled spárkaté zvěře
5. speciální zkoušky z vodní práce – pro lov vodní zvěře

6. všestranné zkoušky – nejvyšší typ zkoušek pro práci na jakémkoli povrchu

7. zkoušky z norování – pro práci pod zemí

V zdejší MS je také několik majitelů lovecky upotřebitelných psů. Jeden z nich je dokonce vlastníkem chovné stanice Německých křepeláků, což ho opravňuje k chovu těchto loveckých psů. Sdružení má lovecky upotřebitelné psy celkem čtyři, z toho dva Německé křepeláky a dva jezevčíky.

Každé vlastnictví loveckého psa si vyžaduje určité investice, na což pamatují i Stanovy MS, kdy je majiteli psa ročně vyplácena částka z fondu sdružení ve výši 800,- na velkého a 400,- na malého psa. Bez potřebného počtu a skladby loveckých psů nelze v honitbě vykonávat právo myslivosti.

3.9 Společenský význam sdružení pro obec Sloupnice

3.9.1 Den svatého Huberta

„Svatý Hubert bývá obrazován obyčejně jako myslivec klečící před jelenem s parohama, mezi nimiž jest zářící kříž. Podnět k tomu dala myslivecká pověst, že prý Hubert, pokud ještě žil po světsku, vyjel si kdysi do lesa na lov, jemuž byl vášnivě oddán, a spatřil pojednou statného jelena s lesknoucím se křížem mezi parohama, což prý ho tak dojalo, že klesl na kolena a zvolal: "Jáť, o pane, jsem příčinou utrpení tvého!" Tento zjev uvedl ho dle pověsti na cestu pokání“ (dostupné z: [1]).

Stalo se již pravidlem, že místní trubači organizují každý rok k počtě tohoto patrona všech myslivců sv. Huberta Svatohubertskou mši. Té se zúčastňuje široká veřejnost ze vsi i okolí. Místní trubač Pavel Vacek a rovněž trubači z Mendlovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně jako hosté pořádají mši na vysoké úrovni, jedná se o takový menší trubačský koncert v Kosteletě sv. Mikuláše ve Sloupnici. Po něm následuje farářovo kázání na téma příroda, les a myslivost. Venku před kostelem je i nabídka občerstvení pro všechny přítomné.

Pavel Vacek dosáhl již několika ocenění v celorepublikových soutěžích. Troubil úspěšně také v zahraničí a několikrát do roka je zván k účasti na významných mysliveckých akcích po celé republice.

3.9.2 Zkoušky a soutěže

K myslivosti neodmyslitelně patří i kultura, která nespočívá jen v chování a oblékání, ale zdejší MS pořádá, nebo se účastní mnoha akcí, zejména ve spolupráci se sousedním Mysliveckým sdružením Březina České Heřmanice. Hlavní událostí je pořádání Lesních zkoušek loveckých psů, které se konají každý rok. Je to údajně poměrně náročná akce na organizaci, které se ujímá řada myslivců, včetně jejich manželek. Na zkouškách je třeba vytyčit prostor a trasy pro absolvování jednotlivých disciplín, obstarat ceny pro účastníky, zajistit občerstvení pro všechny přítomné, pozvat rozhodčí, trubače a mnoho dalších úkolů.

Myslivecké sdružení pořádá s ohledem na stav pokladny i jednodenní zájezdy s mysliveckou tematikou. Naposledy to byl výlet pro členy a jejich rodinné příslušníky do obory Židlochovice a následně do vinného sklípku, který byl účastníky hodnocen velice kladně.

Pravidelně se místní myslivci zúčastňují střeleckých soutěží pořádaných sousedním MS, které má vybudovanou střelnici.

4. Tradice, jejich vývoj a podoba

4.1 Historický vývoj lovu a myslivosti v našich zemích

Počátky lovu spadají do dob prvních pravěkých lovců, kteří obývali území dnešní Evropy. Pitekanthropové žili v tlupách a svou potravu získávali především sběrem (Červený a kol., 2003). Lov se rozšířil mezi lidmi až později u neandrtálců, kteří díky dostatku zvěře mohli lovit kdykoliv a kdekoliv. Jejich zbraně byly primitivní, kyj, či pěstní klín a k jejich obvyklým taktikám při lovu patřilo nahnání zvířat nad srázy. Mrtvý kus zvěře lovci většinou spotřebovali se vším všudy, maso, kožešinu, kosti, parohy, rohy i zuby. V mladší době kamenné se rozmohlo pěstování plodin, rolnictví a pastevectví včetně domestikace některých druhů, jako např. psa a koně (Kovařík, 1996). Významným národem, jenž pobýval na našem území, byli Keltové, kteří našli v lovu velké zalíbení. Oblíbili si obzvláště divoká prasata a okované kančí zuby se dokonce našly v hrobech významných mužů (Červený a kol., 2003). Keltové používali k lovu zřejmě především dlouhý oštěp a meč. Lov zvěře vycházel pouze z nutnosti si obstarat potravu či kůži. Proto po staletí vedle sebe mohli existovat lidé a zvěř, jejíž stavy byly vysoké. S příchodem Slovanů na naše území (v 6. století našeho letopočtu) se rozvinul lov koňmo s pomocí psů, kdy cílem bylo danou zvěř dostihnout a ubít. Kosmova kronika dokonce uvádí, že „Slovanský národ znal techniku lovu s dravcem“ a samotný Konstantin, později řečený Cyril, „za svého mládí lovil s jestřábem“ (Čabart, 1958). V následujících desetiletích však došlo k úbytku některých velkých druhů savců. Díky rozvoji zemědělství a chovu domácích zvířat lov ztratil svou roli jako primární prostředek k získání obživy.

V době knížecí se začínají vyvíjet myslivecké tradice. Společnost vyčlenila pro lov jen několik jedinců, tzv. lovčí, kteří jako jediní směli zvěř lovit a ostatní se mohli věnovat jen zemědělství, rybolovu a nanejvýš lapání ptactva, např. na větvičky potřené lepem, nebo tzv. čižbou. Autor Encyklopedie myslivosti uvádí, že Kosmova kronika dokládá, že roku 1003 byl stanoven do funkce lovčího jistý Hovora, který pak předal funkci svým dědicům. V těchto dobách se dokonce začala vyhrazovat určitá území pouze pro loveckou potřebu pražských knížat, přičemž k neznámějším patří okolí hradu Křivoklát, jedné z nejdůležitějších loveckých staveb v České republice, kde se možná právě díky tomuto vyčlenění zachovala rozmanitost krajiny a veškeré krajinné hodnoty (Červený a kol., 2003). Z lovčích se stali nejvyšší lovčí, kteří měli za úkol dohlížet na loviště, připravovat lovy, či zajišťovat dodávku zvěřiny na knížecí stůl. Nejvyšší lovčí byl nadřízený župním lovčím, později lovčím určitých

částí královských lesů. Současně s nimi pracovali v lese i služební, kterým se říkalo lovci, polesní či lesní a od 16. století myslivci. Pojem byl převzat zřejmě z polštiny, kde vznikl za vlády Jagellonců (Červený a kol., 2003). Podřízenými těchto myslivců byli hajní, jejichž povolání se udrželo až do 20. století, kdy bylo „zbytečně zrušeno ke škodě myslivosti“ (Červený a kol., 2003). Náplní práce lovčích a hajných byl nejen lov a pronásledování pytláků, ale také péče o zvěř a její ochrana, čímž se začala utvářet myslivost, jak ji známe dnes. Dravá zvěř, jako např. vlci, kuny, divoké kočky atd. se mohla lovit volně.

Ze zbraní se používaly hojně kuše (především od 14. do 17. století), oštěpy, nože, tesáky, lovecké meče, používaly se i různé sítě, lapáky, nebo lapací jámy. Rozvinulo se sokolnictví a ze 14. století pochází i první zmínka o rozdělení psů podle ras – chrti, dogy, ohaři, vyžlata (jezevcíci), a podle výcviku – vodiči, štváči, slídiči, což dokládá počátek kynologie (Kovařík, 1996). Jelikož s rozvojem zbrojařství a zdokonalením zbraní zvěře postupně ubývalo, myslivci vystavěli první obory (hlavně pro jelení zvěř), kterou spravoval oborník, a bažantnice, spravované a hlídané bažantníkem. Bažantnice se v Čechách budovaly již za vlády Karla IV., kdy byli bažanti dovezeni z Kavkazu. V 16. století byly vydány nařízení pro lovy na královských a šlechtických statcích, bylo zakázáno plašit zvěř, nebo jí jinak ubližovat, omezilo se vypalování a mýcení lesů i pastva dobytka v lese. Nařízeno bylo dokonce, že velcí psi musí mít buď useknutou jednu přední nohu, nebo aspoň přeříznutou šlachy, aby nemohli honit zvěř. Tyto instrukce byly vydány, „aby zvěř naše všude v království českém před škůdci bezpečna jsouc ani chytána, ani postřelována nebyla“ (Červený a kol., 2003) a hříšníci byli potrestáni buď vězením, nebo nemalou pokutou. Za vlády Marie Terezie hrozilo za pytláčení deset let nucených prací, či přímo vyhoštění ze země, její syn Josef II. povoloval dokonce zastřelení ilegálního lovce zvěře (Červený a kol., 2003).

Počátkem 19. století dochází k rozvoji bažantnictví a v neposlední řadě i puškařství díky zavedení brokových střel. Honitby spadají do soukromého a obecního vlastnictví a pronajímají se zájemcům o lov. Rozrůstají se chovy drobné zvěře, k čemuž dochází zásluhou profesionálních i amatérských myslivců. Upadá sokolnictví i čižba, rozšířený způsob lovu drobného ptactva, velké šelmy jsou vyhubeny - poslední šumavský medvěd umírá roku 1856, šumavský vlk pak v roce 1874. Do Českých zemí se dováží nové druhy zvěře (muflon, jelen sika).

Ve 20. století dochází k modernizaci střelných zbraní. V roce 1923 je založena Československá myslivecká jednota, která slučuje řadu menších spolků. Dva roky na to vychází tzv. malý honební zákon, který upravuje doby lovu a hájení. Po sladění zájmů

zemědělství a myslivosti dochází k intenzivnímu chovu pernaté zvěře a úbytku chovu zvěře spárkaté (s výjimkou srnčí zvěře). V roce 1941 vychází vládní nařízení o myslivosti, které mimo jiné mění výměru nově vzniklých honiteb a zavádí povinné členství v České myslivecké jednotě, a je vydán i zákon o myslivosti, který sjednocuje právo myslivosti pro celý stát. V roce 1961 dochází ke sloučení Československé myslivecké jednoty a Zvězu poľovníckých ochranných sdružení na Slovensku v Československý myslivecký svaz. Následkem zákona o myslivosti z roku 1962 je právo myslivosti odloučeno od vlastnictví pozemku a stává se národní organizací jako byly státní lesy, státní statky a JZD. Ty právo myslivosti poskytovaly za úplaty mysliveckým sdružením. Následkem mechanizace a chemizace v zemědělství, průmyslovým exhalacím a necitlivým změnám krajiny dochází k radikálním úbytkům některých druhů zvěře (dostupné z: [2]). V roce 1992 vychází zákon, který opět přiznává právo myslivosti majitelům půdy, honitby, jejichž výměra je nově stanovena na 500 ha, jsou opět vytvářeny na základě vlastnictví jakožto honitby vlastní nebo společenstevní. Myslivost smí provozovat pouze osoby kvalifikované, jak je tomu i dnes.

4.2 Myslivecké tradice a zvyky

4.2.1 Osobnost myslivce

Postupem času, kdy lov přestal být pro člověka životně nezbytnou činností, začaly být na vybrané lovce–myslivce kladeny nároky týkající se jejich dovedností i charakteru. Vlastnostmi lovce se zabýval již spisovatel Xenofón ze starověkého Řecka ve svém díle *Kynégetikos*, nejstarším známém spise o lovectví, kde uvádí, že: „Lov mládeži přemnoho dobrého přináší, činí z nich totiž muže rozšafné a poctivé, poněvadž se vychovávají v pravdivosti.“ (in Kovařík, 1996). Poměrně podrobně rozepsané požadavky na myslivce můžeme najít také v knihách z počátku 18. století od německého autora H.F. von Fleminga. Správný myslivec měl mít výborný zrak, sluch, dech, hlas, musel mít zdravé a rovné zuby, bezvadné tělo a rychlé nohy, musel být otužilý, bdělý, vytrvalý, statečný věrný, poctivý, bohabojný, mlčenlivý. Musel mít zdravý úsudek, lásku ke psům, dobrou, udržovanou zbraň, nesměl být závistivý, nesměl pít atd. (in Kovařík, 1996) Těžko bychom však v dnešní době hledali mezi myslivci někoho, kdo by splňoval všechny tyto požadavky najednou. V díle I.S. Turgeněva „Lovcovy zápisky“ z 19. století najdeme v mysliveckých publikacích často uveřejňovanou stať nazvanou „Nedostatky lovce“: „Není pravým ani dobrým lovcem kdo

nechce časně vstávat, kdo se na lovu brzy unaví, kdo nemá trpělivost a zlobí se pro každou nepříjemnost na lovu, kdo neumí vybrat krajinu vhodnou pro lov a zvěř, kdo loví dlouho na témž místě, kdo je choulostivý na vítr a déšť, kdo se zlobí, když najde málo zvěře, kdo nezná různé zvyky zvěře, kdo na lovu pustí svého psa z dohledu, kdo se přes míru spoléhá na psa, anebo mu nepopřeje ani trochu svobody, kdo na psa, který pronásleduje zdravou zvěř křičí „přines!“, hvízdá nebo troubí na trubku, kdo za každou svou chybu trestá psa anebo ho za jeho přestupky zase vůbec netrestá, kdo se nestará, čím se jeho pes živí, kdo na nevelikou vzdálenost vypálí z obou hlavní a rozbije zvěř na kusy, kdo je skoupý a lituje střeliva, kdo dlouho míří a střelí, až se zvěř octne ve velké vzdálenosti, kdo neumí odhadnout vzdálenost letící zvěře pro předsazení, kdo se nestydí vystřelit na zajíce v loži nebo na sedící pernatou, kdo střelí na nemysliveckou vzdálenost, kdo v přítomnosti svých spolulovců nese zbraň nedbalým způsobem, kdo nedovede rozeznat, kam zapadla odtáhnuvší pernatá zvěř, kdo zvěř nedohledává, kdo za vedra neustále pije vodu.“ (in Vach – Kovařík, 1973).

Dnes se myslivcem může stát každý občan České republiky, jemuž je nad 16 let, má způsobilost k právním úkonům, trvalé bydliště na území České republiky, je bezúhonný a pojištěný a složil základní zkoušky z myslivosti o první lovecký lístek. Dále musí mít platnou povolenku k lovu v dané honitbě a pokud loví se zbraní, pak zbrojní průkaz, pokud loví s dravcem, pak evidenční kartu dravce a úspěšně absolvované sokolnické zkoušky. Je tedy zřejmé, že mezi cca 99.000 (dostupné z: <http://svetmyslivosti.silvarium.cz/content/view/598/38/>) aktivními myslivci najdeme lidi všech možných profesí, společenského postavení a tedy i charakterů. Z vlastních zkušeností vím, že ne každý myslivec má „silnou osobní potřebu chránit přírodu se všemi jejími hodnotami a tyto hodnoty také chovat, zušlechťovat, ozdravovat a posilovat“ (Dohnálek, 2000). Obzvláště na vesnicích, kde se myslivost často dědí z generace na generaci, někteří mladí adepti o lásce k přírodě moc neuvažují a mysliveckou činnost berou spíše automaticky. Není žádným tajemstvím, že některým jedincům jde především o lov a zisk masa, popř. trofeje a o některých lze dokonce říct, že nejsou tak zcela vzdáleni „pytláckým a nečestným způsobům lovu“ (Vach – Kovařík, 1973). Slyšela jsem dokonce i o případu, kdy adept myslivosti ze severních Čech upytlačil zajíce pomocí oka.

4.2.2 Myslivecká mluva

Mysliveckou mluvu používají myslivci při lovech a honech, při různých mysliveckých pracích a činnostech. Zvláštními termíny je pojmenována myslivecká výbroj a výstroj, potřeby k lovu a chovu a další zařízení. Svě názvy mají i části těl různých druhů zvěře, rozlišeno je pohlaví, stáří a popsány jednotlivé životní projevy. Čeští myslivci velice rádi a často zmiňují, že typickým rysem české myslivecké mluvy jsou slova zdůrazňující kladný citový vztah myslivce k přírodě (Kovařík, 1996). Povinností myslivce je tyto termíny ovládat a dále se v mluvě zdokonalovat.

Myslivecká mluva se začala rozvíjet již za dob panování Boleslava I. a Boleslava II. v 10. století, kdy byly postupem času do běžné mluvy zařazovány odbornější výrazy. Slova myslivost a myslivec pocházejí patrně 14. až 15. století převzetím z polštiny (Červený a kol., 2003). K velkému rozvoji myslivosti, a tím pádem i myslivecké mluvy, dochází v 16. století. Po třicetileté válce nastává období rozvoje, označované jako zlatý věk myslivosti. Z Francie se k nám dostává nový způsob lovu, tzv. parforní hon, lovecká hudba, kult trofejí, rozvoj obornictví, myslivecké ceremoniály a lovecké řády (Kovařík, Rakušan; 1995). Navzdory následnému vlivu německého jazyka v českých zemích se podařilo uchovat spoustu mysliveckých termínů. Jako první začal tyto termíny shromažďovat a sepisovat František Špatný do díla s názvem Mluva myslivecká, vydaném roku 1868. Dodnes nejpodrobnější spis, který obsahuje i odbornou mysliveckou terminologii, Česká mluva myslivecká sepsal a roku 1946 vydal ing. Dr. Karel Šiman. Z této publikace pak vycházeli mnozí další autoři, např. ing. J. Sekera nebo C. Rakušan. Myslivecká mluva, stejně jako český jazyk obecně, byla po staletí ovlivňována jazyky sousedních i dalších evropských zemí, především pak němčinou a francouzštinou (Kovařík, Rakušan; 1995).

Myslivecká mluva je v naší republice jedna a tu by měli všichni dodržovat. Používání myslivecké mluvy je uloženo zákonem o myslivosti (č.449/2001 Sb.). Znalost a správné používání je dokladem odborné vyspělosti jedince. Někteří myslivci si vymýšlí i vlastní výrazy a v některých oblastech se mluva mísí s tamním nářečím. Klasický případ běžně užívaných neoborných výrazů je kolouch – telko, který je rozšířený snad ve všech oblastech s výskytem jelenů. V místě mého výzkumu na litomyšlsku ve Východních Čechách se však jeleni nevyskytují, používají se tu tedy spíše výrazy pro srnčí zvěř, jako například koza – srna, kůzle – srnče, bakulkář, bouličkář, čudla – jsou výrazy pro jednorokního srnce. Je poměrně těžké přistihnout myslivce, jak používají „špatné“ výrazy, protože přede mnou, jakožto pozorovatelkou, se mají na pozoru a mluví po myslivecku. Nejčastějším prohřeškem zůstává

zřejmě používání klasických českých slov, jako nohy (běhy), oči (světla), uši (slechy). Takovýto „prohřešek“ se po skončení honu dokonce symbolicky trestá u mysliveckého soudu.

4.2.3 Myslivecké odívání

Za tradiční mysliveckou barvu je považována pochopitelně barva zelená a její nejrůznější odstíny (dnes je to především barva khaki) dále pak barva šedá či hnědá a jejich kombinace. V USA však nosili myslivci při lovu čepice červené barvy, kterou barvoslepá zvěř údajně nevidí, aby se zabránilo postřelení lovce jiným lovcem (Vach – Kovařík, 1973). Střih a podoba mysliveckého oblečení se v průběhu let měnila.

Nikde není daná povinnost nosit jednotnou uniformu, takže se dnes každý obléká podle svého svědomí a hlavně financí, protože kvalitní oblečení není v dnešní době rozhodně levná záležitost. Na práci v lese, jako např. stavění mysliveckých zařízení stačí pracovní oděv (vhodný je zelený nebo hnědý). Na lovy už je třeba myslivecký oděv vhodně zvolený podle ročního období.

Myslivecký oděv sestává z kalhot, košile nebo trička, vesty, svetru, klobouku, v zimě se pak nosí kabát hubertus nebo bunda a beranice. Jako pokrývka hlavy není vhodná kšiltovka, i když se tento (podle mnohých myslivců) nešvar začíná rozmáhat a s myslivcem v kšiltovce se dnes můžeme setkat poměrně často. Boty se do lesa hodí samozřejmě pevné, od polobotek přes kotníkovou nebo holeňovou koženou obuv po různé typy holínek. Nezáleží na tom, jestli jde myslivec na společný nebo individuální lov, maskáče by na sobě podle mysliveckých pravidel v žádném případě mít neměl a vedoucí lovu nebo myslivecký hospodář takového jedince dokonce vyloučí z akce. Sváteční uniforma nebo lovecký oděv se používá ke slavnostním příležitostem, mezi které patří myslivecké plesy, pasování nových členů nebo lovců určitého druhu zvěře, skládání mysliveckých zkoušek, většinou také myslivecké výstavy, ale i smutnější příležitosti, jako je pohřeb myslivce.

Když si jde lovec jen tak posedět na svůj posed či do kazatelny, jeho oděv by měl vypadat stejně jako na společný lov. Ovšem jsou také výjimky, které jdou na posed v montérkách či čemkoliv jiném, bez ohledu na mysliveckou etiku. V MS Háje Sloupnice je již léta povinností to, co se jinde teprve zavádí, a sice používání oranžových výstražných vest pro lovecký personál, oranžové pásky na klobouk pro lovce a oranžové obojky pro psy. Zdá se to jednoduché a účelné, ale například v nedalekém MS Lanšperk dostanou vestu pouze honci, tj. ti, kteří při honu vyhánějí zvěř z houštin, střelci pak mívají jen oranžovou pásku na klobouku.

Psi mnohdy nemají nic, takže není výjimkou, že při takovém honu dojde omylem k usmrcení loveckého psa.

Jak jsem zmínila výše, jako pokrývka hlavy se používá plstěný klobouk, nejčastěji v barvě zelené. Nejběžnější jsou dva typy: Pichler a Švarcenberg. Na levou stranu se za stuhu zapichují pírka uloveného kusu ptactva, tzv. paletky, či štětka jako trofej divočáka, jelena, zajíce atd. Na pravou stranu pak patří úlomek, kousek větvičky jako symbol úspěšného lovu.

4.2.4 Úlomky a zálomky

Úlomky i zálomky jsou ulomené kousky větvíček jehličnatého stromu, každý však symbolizuje něco jiného.

Úlomek je „viditelným znamením šťastného výsledku lovu, je upomínkou na nezapomenutelný okamžik“ (Vach – Kovařík, 1973) a dávají se za stuhu na klobouku. Pokud má myslivec při lovu společníka, čili průvodce, převezme úlomek od něj a část mu, jako výraz úcty a poděkování, vrátí. Při jiných příležitostech se úlomků také používá – zejména při různých soutěžích a také při pohřbu myslivce (Kovařík, 1996).

Zálomkem si myslivci označují důležitá místa, kterých by si měl další kolemjdoucí myslivec všimnout. V současné době se používají převážně v oblastech s výskytem jelenů (Vach – Kovařík, 1973). V MS Háje Sloupnice se zálomky nepoužívají ani při honech, protože místa pro střelce, která mají být zálomkem označena, byla po léta stejná, takže nebylo třeba je použít. Od letošního roku jsou v honitbě navíc rozmístěny posedy, na které nemusí být nijak zvlášť upozorněno.

4.2.5 Zvyky při lovu

Ze studia loveckých metod vyplývá, že nejdůležitějším předpokladem pro úspěšný lov je důkladná znalost zvyklostí zvěře, krajiny a přírody vůbec. Je nutno chápat přírodní zákony a řídit se jimi, neboť jakýkoli přešlap byl v dávné minulosti trestán přinejmenším hladověním. Dnes, v době dostatku až přebytku, už tomu tak, bohužel, není, ovšem právě díky myslivosti se podařilo uchovat aspoň část těchto vědomostí a znalostí způsobu života.

Existuje několik typů lovů, dělíme je na lovy osamělé, kdy jde lovec sám, popř. s loveckým průvodcem či loveckým psem, a lovy společné, nejčastěji hony, které podle stylu organizace dělíme dále na ploužení, naháňky, nátlačky, nadháňky, kruhové leče a slídění (Červený a kol., 2003).

4.2.6 Lovy individuální

Mezi osamělé lovy patří čekaná a šoulačka. Při čekané lovec čeká na daném místě na zvěř. V místech nejčastějšího výskytu zvěře si lovci budují posedy, neboť ve výšce se pach lovce rozptýlí a zvěř tak nic nezpozoruje. Nejjednodušší typ stavby je sedačka, složitější pak pozorovatelná (kazatelna, posed). Záleží pouze na staviteli, jaký typ zvolí. Pro zimní čekanou myslivci častěji využívají kryté a zateplené kazatelny s okny. Někteří myslivci berou kazatelnu jako svůj druhý domov a podle toho si ji i vybavují. Není výjimkou, že uvnitř najdeme třeba i pohodlné křeslo, takto lépe vybavené pozorovatelný si jejich majitelé pro jistotu zamykají. Čekaná je velice oblíbený, myslivci nejčastěji praktikovaný a také klidný způsob lovu, kdy má střelec dost času vybrat vhodný kus k odstřelu a místo, kde chce zvěř zasáhnout, a navíc má zbraň podepřenou. Tento styl lovu bývá často úspěšný, díky čemuž se mezi myslivci ujalo přísloví „Kdo chodí, ten vidí, kdo sedí, ten střílí“. To potvrzuje i fakt, že mezi myslivci z MS Háje Sloupnice je tento typ lovu nejběžnějším.

Šoulačka naproti tomu, je právě ten typ lovu, při kterém člověk chodí. Je to aktivní, přirozený a především poměrně férový souboj člověka s přírodou a se zvěří. Při šoulačce však hrozí možnost vyplašení zvěře a co je závažnější, hrozí eventuelně i postřelení zvěře a střelba do nezabezpečeného prostoru. Tento způsob lovu je tedy vhodný pro zkušenější střelce. Pro pohyb v honitbě bývají obzvláště v horských oblastech vybudovány tzv. šouláky, chodníčky pro lovce. Myslivci s oblibou praktikují i kombinaci obou typů, kdy prochází honitbou a na vybraných místech se krátce zastaví (Červený a kol., 2003).

Když je lov úspěšný, je třeba vzdát padlé zvěři úctu tím, že jí myslivec vsune do tlamy úlomek jako poslední hryz (u pernaté zvěře poslední zob) a „poslední pozdrav rodného lesa“ (Vach – Kovařík, 1973). Druhý úlomek si dá lovec za klobouk.

4.2.7 Lovy společné

Hony rozdělujeme podle stylu postupování honitbou. Nejčastější je naháňka, kde se postupuje následovně: střelci se rozmístí kolem houštiny, přičemž honci postupují skrz ni a plaší a vyhánějí zvěř na dostřel lovcům. Při ploužení postupují lovci i honci v jedné řadě. Tímto způsobem společného lovu se můžeme setkat hlavně v polních či jiných přehledných honitbách, kde se loví bažanti, zajáci a jiná drobná zvěř.

Společného lovu se účastní jak místní myslivci, tak i lovečtí hosté, mnohdy i honci a lovečtí psi, což vyžaduje důkladnou a promyšlenou organizaci, kterou má na starosti vedoucí

honu, většinou myslivecký hospodář. Je třeba, aby účastníci dodržovali stanovená pravidla a kázeň, zvláště při střelbě. Střelce organizují závodčí. K jednotlivým lečím se přistupuje vždy podle předem promyšleného plánu a jedna pětina až čtvrtina celé plochy honitby se většinou vynechává.

Hon je zahájen troubením loveckých fanfár, pokud jsou přítomni trubači, jinak pouze uvítáním, výčtem pravidel (způsob lovu, počet lečí, lovený druh) a základů bezpečnosti. V MS Háje Sloupnice působí trubač Pavel Vacek, který dosahuje celorepublikových úspěchů (letos se dokonce umístil na nejvyšších příčkách v celostátní soutěži trubačů), a který vždy na hon sezve své tři až čtyři kolegy z jiných sdružení a společně tu zahajují i ukončují hon fanfárami (popř. troubí i jiné fanfáry). Střelci mají přesně určeno, kam, kdy a jak smí či nesmí střílet. Začátky a konce lečí se oznamují troubením, nebo tak, jak stanoví vedoucí konkrétního honu. Stanoviště střelců bývají označena tzv. zálomky. Zálomky jsou ulomené, nalomené nebo uříznuté větvičky, které slouží jako němé vzkazy lovcům (označují se jimi důležitá místa jako např. místo usmrcení zvěře). V současné době se už moc nepoužívají, nejčastěji se s nimi můžeme setkat právě během společných lovů, když určují střelcovo místo. Místní myslivci však zálomky nepoužívají - místa pro střelce byla většinou každý hon stejná, takže jich tu nebylo třeba a v současnosti je tu zaveden specifický druh honu, kdy jsou střelci na posedech, takže zálomky nejsou už vůbec potřeba.

Každá leč je ukončena výloží zabitých kusů, které se pokládají na pravý bok a každý desátý kus se pro lepší sčítání povytáhne výš. Při této příležitosti se provede na zvěři i malý vývrh – odstraní se pouze orgány z břišní dutiny a prořízne se bránice, aby mohla odkapat krev, neboli barva. Orgány z hrudníku a játra zůstávají.

Na konci honu je zorganizován výřad, obdoba výlože, kdy se vystavuje veškerá ulovená zvadle pořadí: spárkatá, drobná srstnatá, drobná pernatá a šelmy (Červený a kol., 2003). Výřad je povinný pro všechny účastníky honu, vzdává se pocta padlé zvěři a poté trubači zakončují fanfárou.

Sloupniční myslivci letos poprvé praktikovali naháňku se slíděním, což je vůči zvěři šetrnější způsob společného lovu, který sdružení „odkoukalo“ od nedalekého MS Litomyšl. Spočívá v tom, že střelci se rozestaví na předem určená místa – na posedy po celé honitbě, kterých v honitbě pro tuto příležitost přibylo celkem čtyřicet, a v tichosti a klidu na nich vyčkávají. Honci se psy volně prochází po lese a zvěř neštvou jako při klasické naháňce, ale jen jemně vyplaší. Kritici honů často argumentují tím, že se vyplašená a vystresovaná zvěř zběsilým úprkem často zraní a ani střelci v tom spěchu mnohdy nestřelí přesně tam, kam by chtěli a postřelené zvíře se tím pádem musí ještě nějakou dobu trápit, než je dohledáno a

definitivně usmrceno. Tomu je tímto novým způsobem naháňky zamezeno, protože zvěř neprchá, pouze odchází poté, co ucítí přibližující se honce se psy, a také střelec má spoustu času si zvěř zaměřit a s rozvahou vystřelit.

4.2.8 Poslední leč

Poslední leč se pořádá při ukončení honu v hospodě, klubovně, nebo v myslivecké chatě, někdy je dokonce přístupná veřejnosti. V průběhu celého honu myslivci vždy přistupují k jednotlivým lečím a při té poslední „obklíčí“ právě hospodu. Pokud se poslední leč koná, což nemusí být nutně po každém honu, účastníky pozve vedoucí honu již na pozvánce, někdy však jen slovně při výřadu. V hostincích pak myslivci i honci dostanou jídlo, baví se, vyprávějí historiky a vzpomínají své lovecké zážitky. Je na každém sdružení, do jaké míry bude posezení slavnostní. Také lze do programu zahrnout pasování na myslivce, nejčastěji adepta z řady přítomných honců. Tento slavnostní akt probíhá zcela podle starých zvyklostí, kdy nejstarší z přítomných myslivců přednese úvodní proslov ohledně kvalit a dosažených úspěchů nováčka. Následně se adept slibem zaváže k dodržování mysliveckých tradic a zvyků a ctění mysliveckého zákona. Na památku tohoto přijímání dostanou nováčci pamětní list. Během poslední leče dojde samozřejmě i k několika přípitkům s hesly typu „lovu a myslivosti zdar“ a štamprlí v levé ruce. Proč tomu tak je, nikdo s jistotou nedokáže říct, ale existují dvě tvrzení o původu tohoto zvyku: dříve psovodi drželi vodítko smečky psů v pravé ruce, a tak po úspěšném lovu mohl připít pouze levicí. Druhé verze tvrdí, že sám sv. Hubert, ještě než se stal bohabojným, měl plnou (pravou) ruku práce s jistou dámou a kněz, který ho chtěl přípitkem odlákat, pozvedl číši. Hubert však pozvedl levici a připil se slovy: „Když pravá loví, levá připíjí“ (Vach – Kovařík, 1973).

Na poslední leči se často koná čestný soud, což by mělo být humorně pojaté pokárání provinilců proti mysliveckým tradicím, především proti myslivecké mluvě. Ne všem se však takové pokárání, byť myšleno v legraci, zamlouvá, a proto se například v MS Háje Sloupnice tento zvyk dlouho nedodržel. Starším myslivcům se prý moc nelíbilo, že je někdo, byť myšleno s nadsázkou, napomíná a navíc se toho nikdo nechtěl ujmout. Poslední dva roky se toho však s chutí ujali dva mladí myslivci, takže čestný soud už je opět součástí i sloupnické poslední leče. Jako trest za prohřešek proti mysliveckým tradicím bývá pobavení ostatních, či zaplacení alkoholického nápoje nebo jiného pohoštění – „odsouzenec“ se už dávno pouze nezavazuje „k vykonání určitých zlepšení v honitbě nebo v obci“ (Vach – Kovařík, 1973), jak tomu bývalo zřejmě dříve. Pokud se poslední leče účastní i veřejnost, může dojít také na tanec

a tombolu a celá akce pak vypadá spíš jako menší ples, ovšem to nejde o klasickou poslední leč, je to spíš zábava po opravdové poslední leči. Ta je totiž pouze pro účastníky honu, maximálně pro manželky a vybrané příbuzné.

5. Názory veřejnosti na myslivost a činnost sdružení

„Myslivci hospodaří se zvěří, která žije ve volné přírodě. Právě proto, že tito živočichové žijí v přírodě volně, přichází s nimi lidé do styku – a to především zcela náhodně. Tato náhodná setkání jsou pro občany zdrojem určitých představ o životě zvěře. Podobně si lidé utvářejí své názory na myslivce, které také náhodně potkávají s puškou na rameni. Mnohé představy, hlavně městských lidí, vycházejí z vnější jevové stránky a jsou velmi vzdálené od skutečnosti. Lidé se převážně domnívají, že myslivci zvěř pouze loví. Z náhodných setkání není například patrné, že každý druh zvěře potřebuje ke svému zdravému vývoji příslušnou kvalitu životního prostředí a které složky mají žádoucí životní prostředí vytvářet. Stejně tak není zcela jasné, že myslivci usilují o to, aby zvěř mohla žít bez strádání, že zvěř cílevědomě chovají, zušlechťují a ochraňují, neboť ji považují za přírodní bohatství krajiny a státu.“ (Dohnálek, 2000)

Nepřicházím s ničím překvapivým, když tvrdím, že obraz myslivosti je poslední dobou dost nepříznivý, a to zejména kvůli (takzvaným) ochráncům přírody. Což se děje i navzdory tomu, že myslivci i ochránáři přírody deklarují stejný cíl, to znamená zachování druhové pestrosti a ochranu přírody (Červený a kol., 2003). Prostředky k dosažení tohoto cíle jsou však mnohdy značně odlišné, a proto lidé, kteří v mnoha případech nemají o myslivosti dostatek odborných znalostí, volají po zrušení této mnohaleté tradice a vidí ji jako „barbarský přežitek, který nemá ve 21. století co dělat“. (dostupné z: [3]). Troufám si dokonce tvrdit, že právě ti, kteří se (především v neodborných internetových diskuzích) staví proti myslivosti nejostřeji, o ní mnohdy téměř nic neví a svůj názor si utváří na základě špatných případů zveřejňovaných v médiích. Dost zarážející pro mne byla reportáž TV Nova vysílaná začátkem ledna v Televizních novinách. Nebyla o ničem jiném, než o tom, jak se myslivci v zimě starají o zvěř, přikrmují, chodí pěšky, nebo na běžkách do lesa, byť by byla sněhová kalamita - to přeci není žádná nová informace, která by zasluhovala místo ve večerních zprávách. Přesvědčilo mě to však o tom, že česká veřejnost opravdu zná myslivost pouze z té horší stránky a taková samozřejmost, jakou zimní práce v honitbě je, jí musí být sdělena prostřednictvím televizních novin.

Problémy myslivosti jsou tedy dva – média, která téměř každý případ nějakého problému naprosto jednostranně zveličí a manipulují námi více, než si mnozí dokážeme připustit. Ve druhém případě je to neznalost a neinformovanost veřejnosti společně s velkým

odcizením se přírodě a dřívějšímu, tradičnímu stylu života. Mnoho respondentů uvádí jako největší problém „zabíjení nevinných zvířat“, svým způsobem staví lesní zvěř na úroveň člověka, ovšem hospodářská zvířata jsou nepřímo podle jejich výpovědí očividně stále někde hluboko pod námi. Bohužel, v současné době je moderní „ekoterorismus“ a "chránění" zvířat i za cenu toho, že jim to spíš ublíží. Lidé ztrácí spojení s přírodou, to je zcela evidentní, navíc si mnohdy i přestali uvědomovat, že zvířata jsou kvůli masu zabíjena stále, byť to jako spotřebitelé pak nevidí a neřeší. Někteří si tak ani nespojí živé zvíře s tím, co mají na talíři. O podmínkách, ve kterých přebývají hospodářská zvířata ve srovnání s prostředím lesa, ve kterém žije zvěř, raději ani mluvit nebudu. Každá lidská činnost má svoje negativní případy a myslivci jich tolik oproti jiným nemají. Nelze si vytvořit ani názor např. na alkoholismus lékařů podle pár případů, zmiňovaných v televizních novinách. Co naplat, trnem v oku mnohým „ochráncům zvířat“ zůstávají právě myslivci. Kritizován je, jak jsem již zmínila výše, hlavně lov a zabíjení zvířat („Myslivost má samozřejmě velkou nevýhodu v tom, že jde o obor, který hodně lidí provokuje již z důvodu zabíjení zvířat, případně mají osobní negativní zážitky se setkáním s myslivci“). (Myslivost 12/2009, str. 65)). Často je také negativně vnímána náklonnost některých myslivců k alkoholu v souvislosti s používáním střelných zbraní. K tomu je potřeba dodat, že je to jev dnes již dost ojedinělý, protože (aspoň co se týče MS Háje Sloupnice) je tento problém řešen již v Provozním řádu. Člen, který se dostaví na schůzi, hon, nebo jinou společenskou akci MS v podnapilém stavu je okamžitě vykázán a následně dokonce v extrémním případě vyloučen ze sdružení.

Nejvyhraněnější názory na myslivost se dají najít v anonymních diskuzích internetových zpravodajství, ať už jde o novinky.cz, idnes.cz, či níže citované lidovky.cz a jiných: „tento případ (*Myslivec zastřelil armádního psa, údajně v sebeobraně*) a mnoho dalších svědčí o tom, co to jsou za "lidi" ti myslivci. Jednak převážná většina z nich jsou považováni za největší pytláky, navíc každý si určitě dokáže udělat sám obrázek o tomto svazku ubohých myslivců. Např. známé případy, kdy myslivci pod vlivem alkoholu střílí po sobě, nebo jiných lidech. Podle mého názoru, do rukou těchto lidí nepatří zbraň!!!!“ (dostupné z: [4]). Na vesnicích se lze vůbec nejčastěji setkat právě s konflikty mezi myslivci a majiteli psů. Stejně je tomu i ve Sloupnici, i když zde nikdy nedošlo přímo k zastřelení psa. Některým lidem vadí i napomenutí myslivcem, aby měli v lese svého psa na vodítku. Není to však jen výplodem myslivcovy zrudělé mysli a má to své opodstatnění – např. v červnu se rodí spousta mláďat a psi by je mohli snadno zardousit.

Zde si dovolím zveřejnit něco málo z názorů jistého pisatele internetových Britských listů, protože, jak jsem výzkumem zjistila, s jeho názory se ztotožňuje poměrně velká část mnou oslovených lidí, kteří myslivost neprovozují: „Tento časopis (*Myslivost*) vydává Českomoravská myslivecká jednota. Po přečtení několika článků jsem dospěl k názoru, že na tuto kuriózní sondu do hlubin myslivcovy duše stojí za to upozornit. Přináší totiž bezelstný důkaz o tom, jak přinejmenším část (můj optimismus je, přiznávám, neupřímný) myslivců nahlíží na vztah člověka a zvířete ve volné krajině skrze svůj potlačovaný sklon k brutalitě, jemuž se sentimentálně přezdívá lovecký instinkt.“ (dostupné z: [5]) Je to opravdu otázka, zda může něco takového jako lovecký instinkt přetrvávat u člověka, žijícího trvale ve městě, který neloví za účelem přežití. Vždyť i některé přešlechtěné rasy psů svůj instinkt ztratily, takže mluvit o myslivcích a jejich loveckých instinktech se mi zdá opravdu scestné a myslivost zbytečně romantizující.

Velice rozšířeným názorem je, že myslivci střílí zvěř proto, že jsou zakomplexovaní, trpí pocity méněcennosti, a proto si dokazují svou velikost zabíjením zvířat. To je odvážné tvrzení. Sice jsem neměla možnost proniknout až tak hluboko do duší dotazovaných myslivců, ale řekla bych, že alespoň u většiny jedinců s několikaletou praxí se rozhodně nejedná o povzbuzování sraženého ega („*Myslím, že myslivci si střílením do živých zvířat tak nějak vybíjejí svoje komplexy a frustrace z osobního života, plácají se po zádech a machrují, kdo skolil většího jelena a kdo má lepší flintu. Jaký vyrovnaný člověk nachází uspokojení při zabíjení živého tvora?*“ ptá se jedna z dotazovaných), či jejich mentální nedospělost. („Asi každý kluk někdy toužil prožít napínavé dobrodružství lovu. Dospělý člověk však chápe, že nemůže dát nekontrolovaný průchod všem svým tužbám a že lov pro zábavu a potěšení je nepřijatelný, neboť život si zasluhuje ochranu. Mentální nedospělost myslivců zaměřených na lov pak není jen znakem jejich duševních problémů, ale je i nebezpečím pro jejich okolí, jak dokumentuje každoroční výčet mysliveckých incidentů, včetně zastřelených a postřelených lidí.“ (dostupné z: [5])). Bylo by tedy vhodné toto oblíbené a často zmiňované tvrzení o komplexech a frustracích lovců doložit nějakým odborným psychologickým posudkem. Pozoruji, že v dnešní době je jaksi trendem svalovat vše na frustrace a komplexy, ale proč by kdokoliv, kdo se něčím odlišuje, nebo jen nesdílí naše, či obecně rozšířené názory, měl být nutně hned frustrovaný?

Jak jsem již naznačila, většina těchto negativních názorů opravdu vychází z nedostatečné informovanosti. Hojně rozšířená je například mylná domněnka, že myslivec si jde do lesa jen tak pro večeři, střílí kus srnčího a za chvíli už si pochutnává na zvěřinovém

guláši. Vůbec se například neví, že i ten myslivec, který zvíře uloví, si musí zvěřinu odkoupit – tato informace překvapila drtivou většinu respondentů z řad nemyslivců.

„Myslivci nutnost každoročního odstřelu zvěře zdůvodňují regulací početních stavů, aby byla zachována rovnováha především v soužití zvěře a okolní přírody. Otázkou však je, proč tolik myslivců cítí nenávisť k šelmám, které loví stejnou zvěř jako oni (především vlk a rys), když tyto šelmy jsou schopny sehrát velmi účinnou roli v regulaci rovnováhy mezi zvěří a jejím okolím? Že by hrozilo, že šelmy sloví kapitální kusy, na které si myslivci trpělivě pucují flinty?“ (dostupné z: [5]).

Jistě, autor má kus pravdy, to nepochybně, protože sbírání trofejí mnohdy dovádí lovce k rušení svých morálních závazků a výsledkem pak může být jedinec – lovec, ne myslivec, pro kterého je opravdu lov a zabíjení alfa a omegou jeho „hospodaření se zvěří“. Téma šelmy a myslivci je další z těch, které nenechávají ochránce a milovníky přírody klidnými. Je zarážející, že myslivci, kteří v lese v podstatě nahrazují predátory, proti opravdovým predátorům tvrdě zasahují. Tam, kde byl vysazen rys ostrovid „se zvířata také vrací ke starým instinktům a jsou plašší. Pro myslivce je tak najednou mnohem obtížnější je ulovit. A právě to se ukázalo jako zásadní problém.“ (dostupné z: [6]) Jako argument lovci uvádí, že jim ryši zabíjí zvěř, což je ale zcela pochopitelné a přirozené, vzhledem k tomu, že je to za účelem nasycení se. Je to tedy dokonce přirozenější, než je zabití srnce myslivcem. „Šokující jsou i výsledky anonymní ankety, kterou na základě tohoto zjištění uspořádali mezi 204 myslivci dr. Koubek s ing. Červeným: 8,3 % (17 myslivců) se přiznalo k tomu, že už nelegálně ulovilo jednoho rysa, 1,5 % (3 myslivci) dokonce více než jednoho. 36,9 % myslivců přitom zná konkrétní případ nelegálního lovu rysa v ČR a téměř 30% myslivců vnímá přítomnost rysa v přírodě jen negativně.“ (dostupné z: [7]) To potvrzují i slova jednoho z nich: „Střílet, střílet, střílet. Nic jiného se s ním nedá dělat. Je to jako s kůrovcem, je potřeba včas zasáhnout a zničit ho,“ (dostupné z: [6]). Tito myslivci pak skutečně vytváří negativní obraz myslivosti v očích veřejnosti a i ostatní myslivci se často za své kolegy musí stydět. „Jako dlouholetý myslivec jsem měl možnost poznat po revírech různé myslivce. Někteří ve mne opravdu vyvolávali znechucení, ale většiny z nich jsem si vážil a vážím pro jejich postoje a pro to, co pro přírodu dělají, navíc když jejich hlavní motivací je jen dobrý pocit z toho, že vykonávají něco užitečného. Praxe ukazuje, že ti, kteří se skutečně starají o přírodu, mají k ní vztah a vědí, co potřebuje, se tím nemusí nikde chlubit ani vstupovat do nějakých úřadů. Proto o nich nikdy nebudeme vědět tolik, jako o těch, kteří se vystavují svými úlovky, anebo si hrají na důležité v nějaké myslivecké organizaci.“ osvětluje jeden z členů MS Háje Sloupnice.

„Pokud je pro myslivce (...) "získání jakékoli silnější trofeje většinou odměnou k životnímu výročí", nezbyvá než požadovat, aby tato jubilejní kratochvíle přestala požívat jakékoli státní ochrany a podpory. Pokud se tak nestane, můžeme analogicky například povolit řidičům, aby za milión kilometrů bez nehod dostal každý povolení přejet si svého kapitálního chodce. Následně pak navrhuji snížit limit na 50 tisíc km, neboť chodců je dostatek a touto jejich promyšlenou selekcí nedojde k žádným nevratným ekologickým škodám.“ (dostupné z: [8])

Během mého výzkumu jsem zjistila, že jedna část lidí, ne jenom místních obyvatel, ale všech dotazovaných, nemá na myslivost názor žádný. Myslivci je nezajímají, nepřichází s nimi do styku ani v lese, v podstatě je znají jen z vyprávění, či televize, a přírodu berou jako něco sobě podřízeného, z čeho lze čerpat a co lze přetvářet na základě našich požadavků. Opačný názor stojí na přesvědčení, že přírodě by bylo lépe bez lidí, popřípadě s člověkem „bez specificky lidských potřeb a vlastností a bez jeho tvořivých schopností a činností. I tento názorový směr – pokud by byl akceptován – by ve svých důsledcích přírodu a tím i celý život na Zemi poškozoval a podkopával.“ (Dohnálek, 2000). Ovšem předstírat v dnešní době, že si příroda nějak poradí sama („*Příroda si celé miliony let dokázala poradit sama, ale až teď to s ní jde od desíti k pěti. Myslím, že bez neustálého zasahování lidí do přírody by nám všem bylo líp*“ uvažuje další z dotázaných), je dost alibistické. To, co my dnes nazýváme lesem, má pramálo společného s tím, jak by tento „les“ vypadal zcela bez zásahu člověka. Člověk přírodu měnil po dobu posledních asi 8000 let, kdy zhruba započala zemědělská revoluce, a kvůli které byly postupem času dvě třetiny lesa přeměněny v pole (Dohnálek, 2000). A nyní, po takovémto fatálním zásahu do krajiny, volají někteří po návratu zpět na začátek? Dovedlo by nás to pouze k ochranění některých druhů živočichů na úkor ostatních (ať už živočišných, nebo rostlinných). Navzdory tomu, co si někdy laická veřejnost může myslet („Dospělý člověk musí být opravdu pořádně tupý, aby si jednoho dne v kanceláři v centru Prahy řekl „chci zastřelit medvěda“...to už je snad znakem demence.“ (dostupné z: [5]), činnost myslivců vychází z dlouhodobých zkušeností s ochranou přírody, není to pouze zábava několika jedinců, vyvinutá pro uspokojení jejich touhy po zabíjení. „Lov není pro určitou skupinu lidí v současné době přijatelný. Téměř ze sta procent pocházejí z měst nad 50 000 obyvatel. Respektuji jejich názor, ale žádám respekt i pro všechny myslivce a lovce, kteří postupují v souladu se zákony. Podle mne lov není v dnešní době pouze výsadou Inuitů, Křováků a ostatních přírodních národů. Myslivost a lov jako její neoddělitelná součást má v našich podmínkách staletou tradici, je vysoce etický a jeho úkolem je vyřazovat z chovu zvěře

jedince podle přesně stanovených kritérií. Samotná trofej tolik opovrhovaná některými ekologickými fundamentalisty je odrazem kvality životního prostředí zvěře.“ (dostupné z: [9])

Málokdo z těch, kteří mají myslivce v rodině nebo mezi kamarády, se k myslivosti staví negativně, což by mohlo potvrzovat myšlenku, že kritici myslivosti o této činnosti mnohdy nemají dostatečně hluboké znalosti a přírodu si svým způsobem idealizují „bez dostatečného chápání přírodních zákonitostí“ (Dohnálek, 2000). Faktem však na druhé straně zůstává, že mnohdy kritizují myslivost i samotní myslivci („*Těžko lze zlepšit obraz myslivosti, když někteří myslivci jsou tak arogantní vůči všemu nemysliveckému.*“ domnívá se respondent.), „*Já jsem myslivec a přesto všechny neobhajuju, protože vím, že mezi námi jsou i tací, které zajímá jen to zmáčknutí spouště a pak až trofej doma na zdi, nic mezi tím, ale to neznamena, že jsou takoví všichni, a že o tom je myslivost.*“ uvádí jeden ze sloupnických myslivců. Je zřejmé, že nelze (ostatně jako u všech ostatních případů) „házet všechny do jednoho pytle“ a, jak uvádí někteří respondenti, popírat, že v menších obcích mají myslivecké spolky navíc i společenský význam (stejně jako dobrovolní hasiči a místní sokol). Právě onen sociální význam bývá lidmi z měst opomíjen, i když lidé na vesnicích ho vnímají a vždy zdůrazňují, že tvoří významnou část společenského dění, ať už jde o plesy, hony, den sv. Huberta a různé myslivecké soutěže.

Samotní myslivci jsou z nechuti veřejnosti pochopit myslivost samozřejmě zklamaní, ale zároveň s povzdechem uvádí, že málokdo má chuť a schopnosti se zamyslet nad jejím původem, eventuálně udělat něco pro změnu. To jinými slovy potvrzuje další myslivec ze sdružení ve Sloupnici: „*Je pravda, že Českomoravská myslivecká jednota v Čechách a vlastně i Slovenský polovnícky zväz na Slovensku nezvládly ani základní public relations, v rámci kterých by měly prezentovat myslivost veřejnosti nějakým vhodným a hlavně srozumitelným způsobem. To je možné pokládat pouze za projev jejich neschopnosti, ignorantství a omezenosti*“. I tak se ale většina dotazovaných shoduje, že jako koníček je to akceptovatelnější než hazard, či drogy. Není to sice zrovna uspokojivý stav, ovšem někde se začít musí. Někteří respondenti z řad myslivců také zdůrazňují příznivý vliv výkonu práva myslivosti a především častého pobytu v přírodě na jejich fyzické i duševní zdraví.

Pravdou zůstává, že ač myslivci nabádají k tomu, aby veřejnost neodsuzovala všechny za činy jedněch, stále je to i jejich vizitka. J. Kovařík ve své knize Tradice v myslivosti uvádí, že člověk, jenž má právo „rozhodovat o životě a smrti, musí stát mravně vysoko“ (Kovařík, 1996). Je to žádoucí a bylo by to pochopitelně vůči zvěři spravedlivé, ovšem v současné době je to požadavek pouze pomyslný. Nic takového, jako pevné morální zásady pro získání loveckého lístku, uchazeči nepotřebují, ostatně neexistuje způsob, jak to prověřit, vyjma

delšího časového horizontu. Tím se pak k myslivcům přidávají i lidé bez zásad a charakteru a společenství myslivců s tím není prakticky schopno mnoho udělat. „Nejsem si zrovna jistý, do jaké míry jsou myslivci vůbec v dnešní době schopni kontrolovat své povedené členy, kterých je mezi těmi poctivými slušně řečeno určité procento, ale jestliže je nějaký právní subjekt pověřen v podstatě správou krajiny, a myslivost k nim teoreticky patří, není možné kázat vodu a pít víno. Myslivci, lesníci a další, dá se říci národohospodáři, jsou povinni nestrpět mezi sebou hlupáky a bezohledné jedince (...). Tu změnu musí podstoupit každý člověk jako osobnost, a to i myslivci.“ (dostupné z: [10]).

6. Závěr

Myslivecké sdružení ve Sloupnici je co do počtu členů menší sdružení, které funguje díky kooperaci všech členů a dlouhodobě neměnnému vedení – již od založení tu jako předseda sdružení figuruje tatáž osoba, dnes již šestašedesátiletý p. Vlček. Myslivci dané tradice celkem důsledně dodržují, neboť tyto tradice se vyvinuly na základě toho, jak byla myslivost dlouhodobě vykonávána. Jsou tedy přirozeným návodem pro myslivce, ne pouhými nesmyslnými příkázáními.

Myslivost je jako činnost zcela bezesporu přínosná, a to jak pro přírodu, tak i pro jedince, kteří ji vykonávají. Problémem je, že lidstvo se stále vzdaluje od některých tradičních aktivit a především od chápání přírody a jejích zákonitostí. Myslivci vědí, že myslivost přírodě musí pomáhat a svým způsobem ji chránit před nezadržitelně postupující civilizací. To, jakým způsobem to dělají, vyvolává v poslední době rozepře, aniž by si odpůrci myslivosti uvědomovali, do jaké míry je dnes příroda nenávratně poškozena.

Na druhé straně je pravdou, že myslivci v současné době vycházejí z podmínek, na které byli zvyklí po desítky let, ale tyto podmínky se opětovným vysazením šelem do volné přírody některých regionů změnilo. Myslivci místo aby své zvyky přizpůsobily této nové situaci, snaží se naopak nové podmínky přizpůsobit starým zvykům. Tím se pak zcela pochopitelně dostávají do rozporů nejen s ochránci přírody.

Domnívám se dále, že myslivosti chybí větší a kvalitnější propagace, třeba dny otevřených dveří různých mysliveckých organizací a sdružení, myslivecké tábory a vznik více mysliveckých kroužků pro děti. Ruku v ruce s tím však i zlepšení vzdělávání. Doporučila bych také průběžné přezkušování samotných členů mysliveckých sdružení, které by mohlo eliminovat počet těch, jenž jsou příčinou negativních zpráv ze světa myslivosti.

POUŽITÁ LITERATURA A INFORMAČNÍ ZDROJE:

- ČABART, Jan: *Vývoj české myslivosti*, 1958, 304 s., bez ISBN
- ČERVENÝ, Jaroslav a kol.: *Encyklopedie myslivosti*, 2003, 591 s., ISBN 80-7181-901-8
- HANZAL, Vladimír: *O zvěři a myslivosti*, 1994, 126 s., ISBN 80-86136-64-7
- DOHNÁLEK, Lubomír: *Myslivci a příroda*, 2000, 77 s., ISBN 80-7198-409-4
- DRMOTA, Josef, ŠÁLEK, Jiří.: *Lovectví*, 1998, 171 s., ISBN 80-85799-39-1
- JAVŮREK, Jaromír: *Myslivost*, 1961, 480 s., bez ISBN
- KOVAŘÍK, Jaromír: *Tradice v myslivosti*, 1996, 112 s., ISBN 80-900754-4-4
- KOVAŘÍK, Jaromír; RAKUŠAN, Ctirad: *Myslivecká mluva*, 1995, 152 s., ISBN CMJ2
- KOVAŘÍK, Jaromír; VACH, Miloslav: *Myslivecké zvyky a tradice*, 1973, 149 s., bez ISBN
- RAKUŠAN, Ctirad: *Základy myslivosti*, 1979, 372 s., bez ISBN
- SMUTNÝ, Petr: Myslivci a veřejnost - jak zlepšit mínění o nás?, *Myslivost*, 2009, 12, s. 65.
- WOLF, Robert: *ABC myslivosti*, 1977, 279 s., bez ISBN

Elektronické zdroje:

- [1] Svatohubertská legenda. In *Svatohubertská legenda* [online], 2001 [cit. 2010-06-10]. Dostupné z WWW: <http://www.radsvatehohuberta.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=15%3Alegenda&catid=33%3Asvatohubertskalegenda&Itemid=89&lang=cs>.
- [2] LANKAŠ, Karel, Úvodník. In *Svět myslivosti* [online]. [s.l.] : [s.n.], 2004 [cit. 2010-06-10]. Dostupné z WWW: <<http://svetmyslivosti.silvarium.cz/content/view/598/38/>>.
- [3] PAKOSTA, Petr Myslivci do lesa nepatří. In *Myslivci do lesa nepatří* [online]. [s.l.] : [s.n.], 2009 [cit. 2010-06-10]. Dostupné z WWW: <<http://pakosta.blog.idnes.cz/c/115067/Myslivci-do-lesa-nepatri.html>>.

- [4] DISKUSE K ČLÁNKU Myslivec zastřelil armádního psa za 100 tisíc. Bránil jsem se, tvrdí. In *Myslivec zastřelil armádního psa za 100 tisíc. Bránil jsem se, tvrdí* [online]. [s.l.]: [s.n.], 2009 [cit. 2010-06-10]. Dostupné z WWW: <http://www.lidovky.cz/myslivec-zastrelil-armadniho-psa-za-100-tisic-branil-jsem-se-tvrdi-pxv-/diskuse.asp?iddiskuse=A091209_133815_ln_domov_glu>.
- [5] BATELKA, Radek. Jsou myslivci zabijáci?. *Britské listy* [online]. 2004, [cit. 2010-06-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.blisty.cz/art/20013.html>>.
- [6] BÁRTOVÁ, Eliška. U šumavských lovců lebek. *Respekt* [online]. 2005, 03, [cit. 2010-06-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.selmy.cz/clanek/u-sumavskych-lovcu-lebek>>.
- [7] Pytláctví. *www.selmy.cz* [online]. 2006, [cit. 2010-06-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.selmy.cz/pytlactvi/>>.
- [8] Myslivectví jako způsob ochrany práva lovu. *Britské listy* [online]. 2004 [cit. 2010-06-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.blisty.cz/2004/10/25/art20285.html>>.
- [9] KRÁLÍČEK, Luděk. Myslivectví je citlivý způsob hospodaření. *Britské listy* [online]. 2004, 03, [cit. 2010-06-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.blisty.cz/art/20217.html>>.
- [10] Myslivci a myslivost. *www.priroda.cz* [online]. 2010, [cit. 2010-06-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.priroda.cz/debata.php?vlakno=12807&reakce=27446#27446>>.